

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Drejtësisë
Ministarstvo Pravde
Ministry of Justice

Nacionalni Program za Počinioce Nasilja nad Ženama

Ovaj dokument je pripremljen uz finansijsku podršku projekta „Usklađivanje zakona i politika sa Istanbulskom konvencijom“, koji sprovodi Savet Evrope. Stavovi izraženi u ovom dokumentu ni na koji način ne odražavaju zvanično mišljenje Saveta Evrope.

Rezime

Svrha Programa

Nacionalni program za počinioce nasilja nad ženama (u daljem tekstu Program) je inicijativa izgrađena na principima strateške intervencije i psiho-socijalne rehabilitacije za one koji su počinili nasilje nad svojim partnerkama.

Program ima za cilj da promeni nasilno ponašanje počinilaca kroz transformaciono put koji vodi do usvajanja nenasilnog ponašanja i ponašanja sa poštovanjem u međuljudskim odnosima.

Iako je naglasak Programa na promeni ponašanja i rehabilitaciji počinilaca, on u suštini ima za cilj stvaranje bezbednog okruženja za preživele, pružajući im podršku i sigurnost neophodnu da bi bili osnaženi i da bi krenuli napred.

Program je u potpunosti usklađen sa „Nastavnim planom i programom za obuku profesionalaca za sprovođenje programa za počinioce nasilja u porodici u Republici Kosovo“ i „Nacionalnom strategijom za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad ženama 2022-2026“. Program je takođe usklađen sa standardima Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (poznate i kao Istanbulska konvencija).

Program je zasnovan na "Duluth modelu moći i kontrole" i zasnovan je na mešovitim psiho-edukativnim metodama integrisanim u niz strukturiranih sesija. Ovaj model se bavi psihološkim faktorima koji doprinose nasilnom ponašanju. Na početku se sprovodi faza procene koja obuhvata pojedinačne sesije, a nakon njih slede grupne sesije koje traju do kraja Programa.

Duluthov model ističe uticaj društvenih normi i posebno rodni normi. Model primećuje da nasilje u porodici odražava i jača patrijarhalne strukture, koje očekuju da muškarci vrše kontrolu nad svojim partnerkama. Na taj način, nasilje se ne pojavljuje kao izolovani ili individualni čin, već kao manifestacija dubokog društvenog obrasca.

"Program je zasnovan na Duluth modelu moći i kontrole"

Ovaj model tvrdi da je motivacija počinioca da izvrši nasilje u porodici direktno povezana sa željom da kontroliše i ne proizilazi iz individualne patologije. Model uokviruje nasilje u porodici kao smišljen izbor vođen željom da dominira.

Ovo tumačenje naglašava da nasilje u porodici ne treba posmatrati samo kao niz izolovanih incidenata, već kao deo šireg sistema koji je isprepleten sa društvenim uverenjima i strukturama. Stoga naš pristup intervenciji ima za cilj da utiče ne samo na individualna ponašanja, već i na promenu uverenja i društvenih normi koje doprinose pojavi i kontinuitetu nasilja u porodici.

Programski pristup

Psiho-edukativni pristup, koji je centralni u ovom programu, pomaže učesnicima da shvate dinamiku nasilja u porodici, njegove društvene i pravne posledice i suštinsku potrebu za promenom ponašanja. Ovaj program podiže svest o efektima nasilnog ponašanja na žrtve i njegovom uticaju na porodice i društvo u celini.

Učesnici će imati koristi od praktičnih i obrazovnih aktivnosti koje im pomažu da razviju veštine potrebne za upravljanje stresom, efikasnu komunikaciju i stvaranje zdravih odnosa. Ove aktivnosti uključuju, ali nisu ograničene na, vežbe za povećanje samopouzdanja, nenasilno rešavanje sukoba i izgradnju empatije.

Struktura programa intervencije za počinioce nasilja usvaja sveobuhvatan pristup, počevši od detaljne procene, zatim sledi rad sa ciljnom grupom i završava se pažljivo planiranom izlaznom strategijom. Razumevanje ovog procesa u celini omogućava fasilitatorima da vide kako se svaka faza nadovezuje na drugu, stvarajući sveobuhvatan i koherentan put ka pozitivnim promenama.

Detaljnim razmatranjem svake faze kroz ovu sveobuhvatnu perspektivu, fasilitatori mogu efikasnije prilagoditi svoje pristupe individualnim potrebama učesnika, povećavajući uspeh programa u smanjenju nasilja u porodici.

Profesionalci angažovani u realizaciji Programa

Program ima za cilj postizanje trajne promene u ponašanju počilaca nasilja i izgradnju zdravih međuljudskih odnosa. Profesionalci iz različitih oblasti – uključujući psihologe, psihijatre, socijalne radnike, kazneno-popravne službenike, službenike za uslovnu kaznu, advokate i aktiviste – mogu biti fasilitatori ovog programa. Trajanje obuke za voditelje je 7 do 14 dana, uz kontinuirano stručno usavršavanje. Fasilitator(i) programa će biti obučeni i sertifikovani za sprovođenje sveobuhvatnih smernica koje sadrže napredne metodologije i tehnike za pružanje usluga.

Efikasno sprovođenje i upravljanje svakim korakom intervencije.

Evaluacija i kontinuirano unapređenje programa.

Izrada izlaznog plana kako bi se osigurala održiva tranzicija i dugoročna promena ponašanja.

U realizaciji Programa posebna pažnja se poklanja svesti o potencijalnim rizicima kao što su potencijalno lažne nade žrtava u promene i mogućnost da počinioci manipulišu programom u svoju korist.

O ovom aspektu se detaljno razgovara sa učesnicima i takođe ga prate fasilitatori kako bi se osiguralo da Program pruža zdravu i bezbednu intervenciju.

Ove smernice uključuju sledeće korake:

Procena usaglašenosti počinioca sa programom.

Uspostavljanje odnosa poverenja između počinioca i fasilitatora.

Saradnja sa službama za podršku žrtvama.

Struktura programa

Program je šestomesečna strukturirana intervencija koja sadrži 24 dvočasovne grupne sesije, koje obuhvataju različite module koji se bave različitim aspektima ponašanja i mentaliteta počinilaca nasilja. Svaki modul je zasnovan na međunarodno priznatim metodologijama i praksama koje su dokazano efikasne u promeni nasilnog ponašanja i stavova.

Tokom ovog šestomesečnog perioda, učesnici će biti vođeni kroz niz sesija koje imaju za cilj da podstaknu refleksiju i promovišu pozitivnu transformaciju ponašanja i načina razmišljanja.

Svaki modul se bavi specifičnom temom i doprinosi razvoju pozitivnijeg i nenasilnog ponašanja.

"Program je šestomesečna strukturirana intervencija koja sadrži 24 dvočasovne grupne sesije"

MODUL 1

Tehnike deeskalacije –
Uključuje strategije i tehnike upravljanja besom za smanjenje napetosti u konfliktnim situacijama.

MODUL 2

Stavovi prema ženama –
Analiza rodnih uloga i razumevanje uticaja stereotipa i predrasuda na nasilno ponašanje.

MODUL 3

Razumevanje ciklusa nasilja i zlostavljanja – Poznavanje dinamike nasilja u porodici i svest o ciklusu zlostavljanja.

MODUL 4

Odnosi sa poštovanjem –
Izgradnja razumevanja zdravih i odgovornih odnosa.

MODUL 5

Emocionalno zlostavljanje –
Prepoznavanje oblika emocionalnog zlostavljanja i načina prevencije manipulativnih i kontrolnih ponašanja.

MODUL 6

Seksualno poštovanje –
Obrazovanje o pristanku i važnost poštovanja u intimnim odnosima.

MODUL 7

Izgradnja empatije/
saosećanja – Razvijanje sposobnosti osećanja i izražavanja osećanja na konstruktivan i nenasilan način.

MODUL 8

Razumevanje efekata na decu –
Senzibilizacija o uticaju nasilja na emocionalni i psihološki razvoj dece.

MODUL 9

Pregled prošlih i sadašnjih nasilnih ponašanja – Razmišljanje i obrada prošlih ponašanja i posvećenost promenama.

MODUL 10

Roditeljstvo – Promovisanje pozitivnih i odgovornih roditeljskih praksi kako bi se uticalo na sledeću generaciju.

Svaka od ovih sesija i modula je osmišljena tako da rade sinergijski jedni sa drugima kako bi pružili potpun i sveobuhvatan pristup promeni nasilnog ponašanja i sprečavanju ponovnog pojavljivanja nasilja u porodici nad ženama.

Završetak Programa ne znači samo kraj sesija, već početak novog poglavlja za učesnike, koji su opremljeni novim znanjima i veštinama da prođu kroz složenost međuljudskih odnosa bez pribegavanja nasilju.

Uspeh Programa se ocenjuje ne samo kroz promene ponašanja i smanjenje recidiva, već obuhvata i slobodu žrtava da grade život bez straha i povećanu empatiju i razumevanje koje učesnici pokazuju u svim svojim odnosima.

Ovaj suštinski cilj pretvara program ne samo u intervenciju, već i u vodič za transformativne promene pojedinca i društva.